

10. Ivanchyk O. Calculation of Nominal and Real Effective Exchange Rates / O. Ivanchyk // Financial Services (Finansovyye Uslygi). – 2000. – № 7-9.
11. Lafrance R. Evaluating Alternative Measures of the Real Effective Exchange Rate / R. Lafrance, P. Osakwe, P. St-Amant // Bank of Canada Working Paper. – № 98-20. – 1998.
12. Kryuchkova I.V. Macroeconomic Modeling and Short-Term Forecasting / I.V. Kryuchkova (editor) // Publication of the National Academy of Science of Ukraine. – Institute for Economic Forecasting, Kyiv. – 2000.
13. Kyyak A. The Real Effective Exchange Rate of the Ukrainian Hryvnia as an Indicator of Competitiveness of the National Economy (1998-2000) / A. Kyyak A. // Ukrainian Economic Trends, UEPLAC. – March, 2001.
14. <http://www.ukrstat.gov.ua/> – офіційний сайт Державної служби статистики України.
15. <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index> – офіційний сайт Національного банку України.
16. Пузанов І.І. Вплив знецінення курсу національної валюти на основні показники економічного розвитку / І.І. Пузанов // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: Збірник наукових праць. – Маріуполь: ДВНЗ «ПДТУ». – Т.1. – 2011. – С. 9-18.

Ключові слова: валютний курс, реальний ефективний валютний курс, валюта, девальвація, гривня, експорт, імпорт, зовнішньоторговельний баланс, конкурентоспроможність товару.

Ключевые слова: валютный курс, реальный эффективный валютный курс, валюта, девальвация, гривна, экспорт, импорт, внешнеторговый баланс, конкурентоспособность товара.

Key words: exchange rate, real effective exchange rate, currency, devaluation, hryvnia, export, import, trade balance, product competitiveness.

УДК 336.71

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СКЛАДУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ТА МЕТОДИКИ ЇХ АНАЛІЗУ

Зінченко О. А., д.е.н., доцент, професор кафедри економічного аналізу і фінансів ДВНЗ «Криворізький національний університет»

Кашубіна Ю. Б., к.е.н., старший викладач кафедри економічного аналізу і фінансів ДВНЗ «Криворізький національний університет»

Некряч Ю. О., здобувач кафедри економічного аналізу і фінансів ДВНЗ «Криворізький національний університет»

Зінченко О. А., Кашубіна Ю. Б., Некряч Ю. О. Удосконалення підходів до визначення складу фінансових результатів комерційного банку та методики їх аналізу.

У статті удосконалено теоретико-методологічні підходи до особливостей формування сутності фінансових результатів комерційного банку. Проаналізовано та удосконалено доробки сучасних науковців-економістів, присвячені трактуванню сутності поняття «результат». Сформульовано нові концептуальні підходи до сучасних економічних поглядів на сутність таких понять, як результат і фінансовий результат комерційного банку. Відображено авторське бачення поняття фінансовий результат комерційного банку. Запропоновано власні підходи до визначення елементів фінансових результатів комерційного банку. Зазначено, що доходи і витрати є підсумками грошових відносин, пов'язаних із формуванням, розподілом та використанням різних фондів, а отже є результатами діяльності банку, які мають фінансовий характер. Розглянуто теоретико-прикладні основи аналізу фінансових результатів комерційного банку і на основі дослідження сучасних вимог різних груп споживачів інформації запропоновано підходи до такого аналізу, спрямовані на повне і комплексне задоволення вимог зацікавлених користувачів. Розроблено структурно-логічну схему дослідження доходів, витрат, прибутку (збитку) та рентабельності діяльності банківських установ, яка базується на визначенні доходів і витрат банку як фінансових результатів, а не лише як факторів формування прибутку. Запропоновано етапи проведення аналізу фінансових результатів комерційного банку, який базується на доступній інформації, яка міститься у Звіті про фінансові результати.

Зинченко Е. А., Кашубина Ю. Б., Некряч Ю. А. Усовершенствование подходов к определению состава финансовых результатов коммерческого банка и методики их анализа.

В статье усовершенствованы теоретико-методологические подходы к особенностям формирования сущности финансовых результатов коммерческого банка. Проанализированы и усовершенствованы разработки современных ученых-экономистов, посвященные трактовке сущности понятия «результат». Сформулированы новые концептуальные подходы к современному экономическим взглядам на сущность таких понятий, как результат и финансовый результат коммерческого банка. Отражено авторское видение понятия финансовый результат коммерческого банка. Предложены собственные подходы к определению элементов финансовых

результатов коммерческого банка. Отмечено, что доходы и расходы являются итогами денежных отношений, связанных с формированием, распределением и использованием различных фондов, а следовательно являются результатами деятельности банка, имеющие финансовый характер. На основе трактовки, что доходы и расходы как итоги входных и выходных денежных потоков тоже являются финансовыми результатами коммерческого банка, в состав финансовых результатов деятельности банка предложено относить доходы, расходы, прибыль (убыток) и рентабельность. Разработана структурно-логическая схема исследования доходов, расходов, прибыли (убытка) и рентабельности деятельности банковских учреждений, которая базируется на определении доходов и расходов банка как финансовых результатов, а не только как факторов формирования прибыли. Предложены этапы проведения анализа финансовых результатов коммерческого банка, который базируется на доступной информации, содержащейся в Отчете о финансовых результатах.

Zinchenko O., Kashubina J., Nekriach J. Improvement of the approaches to determination the composition of financial results in a commercial bank and methods of their analysis.

Improved theoretical and methodological approaches to the peculiarities of financial results of a commercial bank generating are represented in this paper. Works of economists devoted to "result" term have been analyzed. New conceptual approaches to modern economic views on such terms as "result" and "financial results of a commercial bank" have been defined. Authors' definition of "financial results of a commercial bank" has been presented. Authors' approaches to defining the elements of financial performance of a commercial bank are represented in this paper. It is noted that revenues and expenses are the totals of money relations connected with different funds generation, appropriation and use, therefore they are the results of bank's performance that have financial character. Revenues and expenses as the totals of inflows and outflows of funds are the financial results of a commercial bank as well. That's why it is suggested to refer revenues, expenses, profit (loss) and profitability to the financial results of bank's performance. The theoretical basis of the financial results analysis of a commercial bank requested by users of this information has been investigated. A structural logic scheme of revenues, expenses, profit (loss) and the profitability of the banking institution research has been developed. This scheme is based upon defining expenses and revenues of a bank to be financial results not only factors of profit generating. Stages of financial results analyzing based upon accessible information given in the Financial Results Report have been offered.

Постановка проблеми. Фінансові результати є основними оціночними показниками діяльності комерційного банку. Прибуток як позитивний фінансовий результат слугує головним джерелом власних фінансових ресурсів, які забезпечують розвиток банку. Аналіз фінансових результатів дозволяє виявити резерви їх підвищення, що збільшують можливості успішного функціонування банківської установи. Здійснення глибокого та якісного аналізу прибутку (збитку) і рентабельності вимагає чітко сформульованої методики їх дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання аналізу фінансових результатів комерційного банку висвітлюються в працях таких науковців як Криклій О.А., Маслак Н.Г. [3], Васюренко О.В., Волохата К.О. [1], Герасимович А.М. [2], Парасій-Вергуненко І.М. [5], Сало І.В. [7] та ін. Слід зазначити, що не дивлячись на глибину та різносторонність вивчення економістами фінансових результатів банку, деякі питання визначення складу таких фінансових результатів, а також методики їх аналізу залишаються проблемними та потребують свого вирішення.

Мета статті – уточнити склад фінансових результатів комерційного банку та удосконалити методику їх аналізу.

Викладення основного матеріалу. Більшість сучасних науковців до фінансових результатів банку відносять прибуток (збиток) як абсолютний показник та рентабельність (ефективність) як відносний показник. Прибуток (збиток) визначають як різницю між доходами та витратами банку, а рентабельність (ефективність) як відношення прибутку до понесених витрат або наявних ресурсів. Звертаємо увагу на тлумачення слова «результат»: це те, що отримано після завершення будь-якої діяльності, роботи, кінцевий підсумок [4]. Слід зазначити, що доходи і витрати формуються в наслідок руху грошових коштів, який притаманний фінансовим відносинам. Сума доходів є підсумком вхідних грошових потоків банку, а сума витрат – є підсумком вихідних грошових потоків банку. Тому вважаємо, що доходи і витрати як підсумки вхідних та вихідних грошових потоків теж є фінансовими результатами комерційного банку. Таким чином, до складу фінансових результатів діяльності банку пропонуємо відносити доходи, витрати, прибуток (збиток) та рентабельність (рис. 1).

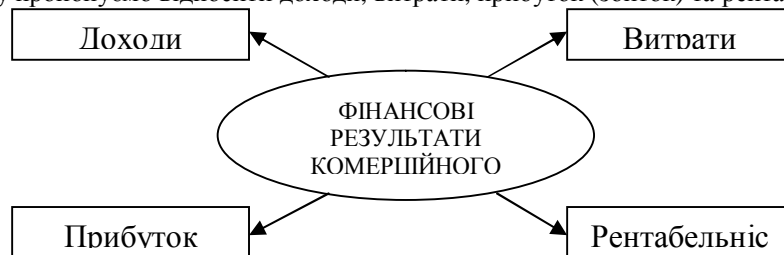

Рис. 1. Склад фінансових результатів комерційного банку (авторська розробка)

В сучасній літературі доходи і витрати банку здебільшого розглядають як фактори, які впливають на формування прибутку. У зв'язку з тим, що вони є підсумками грошових відносин, пов'язаних із формуванням,

розподілом та використанням різних фондів, наголошуємо, що доходи і витрати є результатами діяльності банку, які мають фінансовий характер.

Результати аналізу фінансових результатів комерційного банку цікавлять велике коло користувачів даної інформації. По-перше, це власники банківської установи, яких турбує розмір отриманого прибутку на вкладений ними капітал. По-друге, керівництво банку, яке цікавиться рівнем ефективності прийнятих управлінських рішень та розробленої політики діяльності відповідно до обставин функціонування, а також ставить за мету виявлення резервів підвищення ефективності діяльності банківської установи. По-третє, в розмірах фінансових результатах зацікавлена держава, оскільки вони є джерелом наповнення бюджетів різних рівнів через податкові інструменти. По-четверте, акціонери, інтерес яких полягає в розмірі дивідендів, які залежать від отриманих фінансових результатів. По-п'яте, працівники банку, для яких отримані фінансові результати виступають джерелом матеріальних заохочень у вигляді премій. По-шосте, клієнти банку: з позицій вкладників позитивний фінансовий результат, збільшуючи резерви, є показником надійності та гарантованості повернення вкладених грошових коштів; з позицій позичальників – отримання прибутку збільшує власний капітал та активи банку, що підвищує його спроможність стосовно видачі кредитів. Таким чином, для проведення точного і якісного аналізу фінансових результатів необхідно визначити порядок етапів його здійснення.

Слід зазначити, що фінансові результати діяльності комерційного банку відображаються у Звіті про фінансові результати відповідно до інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України, затвердженої постановою Національного банку України від 24.10.2011 р. № 373 [6]. Метою складання Звіту про фінансові результати є надання користувачам інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки від діяльності банку за відповідний період. Звіт про фінансові результати банку включає дані за станом на кінець поточного періоду (кварталу, року) наростаючим підсумком за поточний фінансовий рік до дати звітності та порівняльні дані за станом на кінець зіставленого періоду (кварталу, року) попереднього фінансового року.

Звіт про фінансові результати характеризує діяльність банку за період з початку звітного року до звітної дати і складається із статей доходів та витрат, які групуються за їх характером та основними видами доходів і витрат на кінець останнього дня звітного періоду (кварталу, року). Звіт про фінансові результати за квартал складається на підставі показників місячного балансу, річний Звіт про фінансові результати — з урахуванням даних коригуючих оборотів за результатами аудиту.

Для проведення аналізу фінансових результатів комерційного банку необхідно мати інформацію, яка дозволяє одержувати точні та достовірні аналітичні дані. Звіт про фінансові результати є публічною фінансовою звітністю, тому його дані є доступними досить широкому колу користувачів інформації. Саме через доступність інформації пропонуємо структурно-логічну схему здійснення аналізу фінансових результатів комерційного банку, який базується на даних Звіту про фінансові результати (рис. 2).

Представлена структурно-логічна схема дослідження (рис. 2) дозволяє аналізувати склад та структуру отриманих фінансових результатів комерційного банку, визначити найбільш прибуткові види банківських операцій, виявляти недоліки надання послуг та організації діяльності, дозволяє керівництву більш ґрунтовно підходити до розробки стратегії подальшого розвитку банківської установи.

Для більш глибокого аналізу та виявлення причин зміни фінансових результатів комерційного банку на кожному етапі дослідження можна використовувати загальновідомі методи економічного аналізу, зокрема детермінованого факторного аналізу (абсолютних різниць, ланцюгових підстановок, відносних різниць, індексний, логарифмічний, інтегральний). Вони дозволять виявити позитивні та негативні чинники, які впливають на формування фінансових результатів. При плануванні діяльності на майбутній період позитивні фактори треба розвивати, а вплив негативних факторів зменшувати або за можливості усувати.

Таким чином, представлена на рис. 2 структурно-логічна схема здійснення аналізу фінансових результатів базується на доступній інформації, яка міститься у Звіті про фінансові результати. Перевагами запропонованого нами порядку аналізу, на відміну від існуючих, є врахування аналізу доходів і витрат банку як фінансових результатів, а не лише як факторів формування прибутку.

Висновки:

1. Нами уточнено склад фінансових результатів діяльності комерційного банку шляхом віднесення до них, крім традиційних результатів, таких як прибутки (збитки) та рентабельність, також доходів та витрат.

2. Нами удосконалено структурно-логічну схему аналізу фінансових результатів комерційних банків, яка базується на даних звіту про фінансові результати та враховує запропонований підхід до складу фінансових результатів.

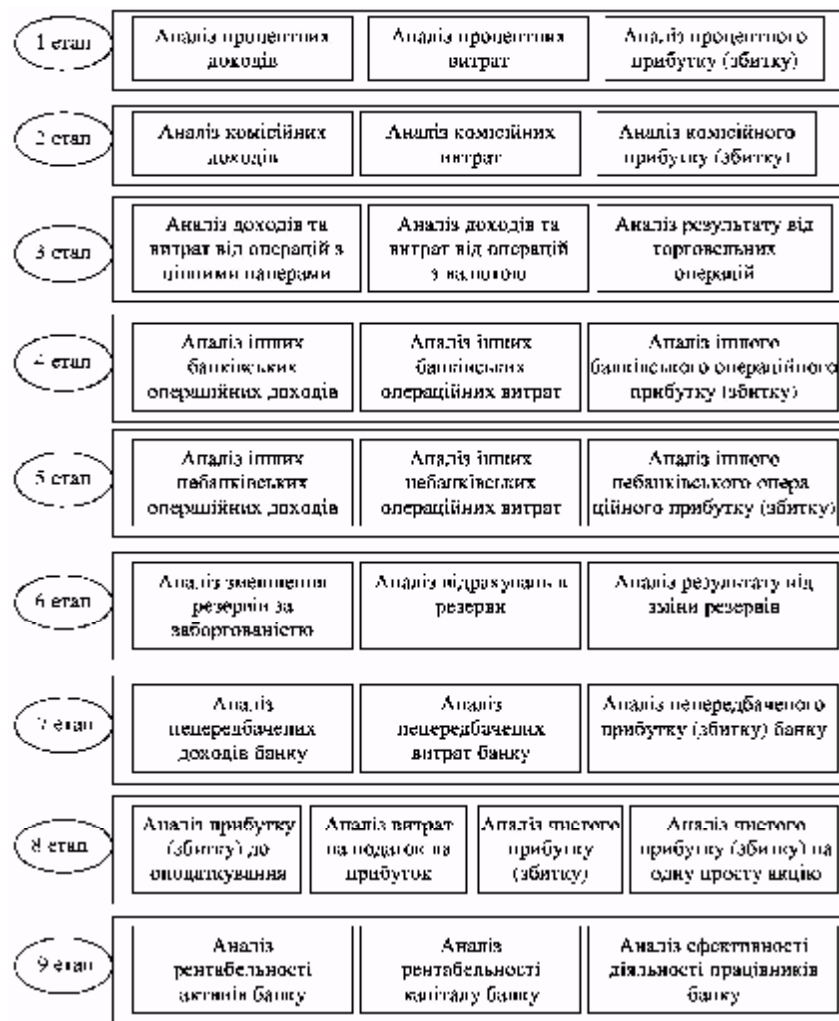

Рис. 2. Структурно-логічна схема аналізу фінансових результатів комерційного банку (розроблено авторами)

Список використаних джерел:

1. Васюренко О.В. Економічний аналіз діяльності комерційних банків: Навч. посіб. // О.В. Васюренко, К.О. Волохата. – К.: Знання, 2006. – 463 с.
2. Герасимович А.М. Аналіз банківської діяльності : підручник / А.М. Герасимович, М.Д. Алексеєнко, І.М. Парасій-Вергуненко та ін. – К. : КНЕУ, 2005. – 599 с.
3. Криклій О. А. Управління прибутком банку [Текст] : монографія / О. А. Криклій, Н. Г. Маслак. - Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2008. – 136 с.
4. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка: 80000 слов и фразеологических выражений. / С. И. Ожегов, Н. Ю. Шведова / Российская академия наук. Институт русского языка им. В. В. Виноградова. – М.: Азбуковник, 1999. – 944 с.
5. Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / І.М. Парасій-Вергуненко. –К. : КНЕУ, 2003. – 347 с.
6. Постанова НБУ «Про затвердження» від 24.10.2011 № 373 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.
7. Сало І.В. Необхідність аналізу показників прибутку банку / І.В. Сало, О.О. Лисянська // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць. – 2010. – Вип. 29. – С. 6-13.

Ключові слова: фінансові результати, прибуток, збиток, доходи, витрати, рентабельність, аналіз, комерційний банк.

Ключевые слова: финансовые результаты, прибыль, убыток, доходы, затраты, рентабельность, анализ, коммерческий банк.

Key words: financial results, profit, damage, income, costs, profitability, analysis, a commercial bank.